

Несторишен І.В.

к.е.н, доц., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Журба І.Є.,

д.е.н, проф., завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи,

Матюх С.А.,

к.е.н, доцент, ректор,

Хмельницький національний університет

ВИМОГИ ДО ПРОЄКТ-МЕНЕДЖЕРІВ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ В СФЕРІ ТУРИЗМУ

Сьогодні значної актуальності набувають питання щодо визначення підходів, інструментів та джерел післявоєнного відновлення України. План економічного відродження має стати наймасштабнішим проектом модернізації вітчизняної економіки та відбудови зруйнованих інфраструктурних об'єктів, що передбачає залучення фінансових ресурсів, обґрунтування параметрів інвестиційних проєктів на засадах сучасних тенденцій розвитку світової економіки. Враховуючи високий рівень глобалізації та сучасні темпи розвитку міжнародної економіки, завданням України є створення сприятливих умов для розвитку відповідних галузей народного господарства, які б могли конкурувати на міжнародному ринку та приймати активну участь у міжнародному розподілі праці. За таких умов, крім агропромислового комплексу, металургії, переробної галузі та ІТ-сектору, Україна має значний потенціал в сфері туризму. Зазначимо, можливість використання цього потенціалу у післявоєнний період залежить від багатьох факторів, визначальними з яких є суттєве оновлення та модернізація туристичної та логістичної інфраструктури, а також вдосконалення інструментів взаємодії державних органів управління, органів місцевого самоврядування та туристичної бізнес-спільноти. В основі зазначених трансформацій має бути інноваційний підхід за усіма етапами функціонування туристичного ланцюга: вибір туристичного продукту;

прибуття в країну; туристичне прибуття в дестинацію; «споживання» туристичного продукту та його масштабування; виїзд з країни; зворотній зв'язок.

Зазначимо, з позиції системного підходу сфера туризму є безперервним процесом створення проєкту, управлінням ним, а також його реалізацією. Будь-який проєкт у сфері туризмі – це багатогранне поняття, яке включає і туристичний продукт, і створення туристичного бізнес-суб'єкта, і планування маршруту та план розвитку дестинації. В загальному розумінні, проєкт може являти собою комплексний набір процесів та технологій, реалізація якого призводить до високоякісного та технологічного результату. В науковій літературі з проєктування в туризмі, проєктний менеджмент – це сфера діяльності, під час якої визначаються та досягаються певні цілі, оптимізується використання ресурсів (час, гроші, праця, матеріали, енергія, простір та ін.) у рамках певного проєкту (визначає кінцевий результат та обмеження за часом та/або іншими ресурсами) [1].

Отже, проєктний менеджмент (project management) – це методологія досягнення успіху із застосуванням сучасних наукових методів для досягнення оптимальних результатів за вартістю, часом та якістю, а також задоволення інтересів усіх учасників проєкту, інструмент для швидкого та ефективного виведення інновації на ринок.

Проєктний менеджмент є комплексом заходів, операцій та дій, спрямованих на досягнення цілей проєкту. Управління проєктом – професійна діяльність з управління ресурсами (людськими та матеріальними) шляхом застосування методів, засобів та управління для успішного досягнення заздалегідь поставлених цілей у результаті виконання комплексу взаємозалежних заходів за певних вимог до термінів, бюджету та характеристик очікуваних результатів проєктів. Ефективне управління – менеджмент проєкту базується на балансі між завданнями проєкту, часом, витратами, продуктивністю та якістю.

Фахівцю в галузі туризму необхідно володіти здатністю до розробки нових туристичних проєктів, які відповідають вимогам сучасної туристичної індустрії; виявлення пріоритетних напрямів у проектуванні; створення стратегій розвитку туристичної діяльності на державному та місцевому рівнях, а також відповідних рівнях проєктів.

Розроблення проєкту передбачає обов'язковість визначення його цілей, тому, в цьому контексті, можна сформувавши типологію:

- масштабні цілі (або *scoregoals*) – цілі, пов'язані з визначенням сукупності результатів, підсумків та вигід, а також види діяльності, необхідні для їх досягнення;

- часові цілі (або *timegoals*) – цілі, пов'язані з термінами реалізації проєкту чи його окремими етапами, дедлайн виконання завдань;

- витратні цілі (або *costgoals*) – цілі, пов'язані із фінансовим забезпеченням проєкту.

Проектування від будь-яких інших процесів реалізації має стартову точку та кінцеву точку досягнення певних цілей та результатів. Початок та кінець проєкту дозволяють чітко відстежувати перебіг процесу у часі та оцінити правильність обраної стратегії.

Проектний менеджмент у сфері туризму може включати певну кількість стейкхолдерів, а саме зацікавлених сторін, які беруть участь у процесі туристичної діяльності та приймають рішення щодо:

- спонсорів проєкту та його команди, наприклад, турфірми (турагентства), органи місцевого самоврядування, представники туристичної бізнес-спільноти;

- допоміжний персонал, наприклад, керівники туристичної групи, персонал готелів та хостелів;

- замовники, наприклад, клієнти, користувачі або покупці;

- постачальники, наприклад, екскурсійні бюро;

- опоненти проєкту, наприклад, громадські організації та об'єднання.

Серед етапів проєктного менеджменту, можна виділити такі складові:

- планування: включає визначення стратегічних цілей, завдань, термінів, запланованих результатів, аналіз стейкхолдерів та зовнішнього середовища;

- організація: включає реалізацію, призначення виконавців проєкту, аналіз ризиків, планування, укладання контрактів та договорів, з виділенням проміжних результатів його реалізації.

- контроль: включає відстежування процесу проєктування, розроблення та управління активами.

- оцінювання: передбачає фіксування різних показників, зокрема, фінансових та статистичних.

Запорукою успішного розвитку проєктного менеджменту є залучення якісних фахівців у цій сфері, а саме проєктних менеджерів (project-менеджерів, або проджектів) – співробітників, які організують постійну роботу команди та, певною мірою, є зв'язною ланкою між замовником та підрядниками. Сфера відповідальності проєктних менеджерів окреслена такими завданнями:

- виконання цілей та завдань замовника. В цьому контексті ключова відповідальність проджекта – не просто виконати вимоги замовника, а залишити його по-справжньому задоволеним.

- виконання цілей та завдань керівництва (аутсорсингової компанії). Головним завданням проджекта є оптимізація витрат та досягнення відповідного рівня фінансового результату (згідно бюджету).

- виконання цілей та завдань команди. До завдань проджекта входить планування, організація, мотивація, контроль роботи команди, а також вирішення конфліктних ситуацій.

Безпосередньо, проєктний менеджер під час виконання проєкту виконує такі види робіт:

- розроблення технічних завдань для учасників проєктної команди та підрядників з відповідним узгодженням із керівництвом;

- ранжування завдань за пріоритетами, призначення дедлайнів та їх контроль;

- розподіл навантаження на команду та оптимізація процесів для успішного виконання проєкту;
- підвищення якості виконання завдань без збільшення бюджету;
- мінімізування ризиків усередині компанії та управління ними;
- облік та ведення документації всередині компанії;
- налагодження відносин усередині команди, між компанією та клієнтом.

Потрібно розуміти, що конкретний список завдань проєкт-менеджера варіюється залежно від конкретної компанії. Корпоративна культура сильно впливає на обов'язки проєктного керівника.

Отже, туризм – одна з пріоритетних вітчизняних галузей народного господарства, яка тісно пов'язана з вирішенням соціальних завдань щодо створення нових робочих місць, розвитком місцевих громад та інфраструктури. За умови створення сприятливих умов на державному рівні, а також співпраці органів місцевого самоврядування та туристичної бізнес-спільноти, ця галузь має значний потенціал щодо відновлення у післявоєнний період. Таким чином, однією з умов успішної реалізації проєктів в сфері туризму є використання інструментів проєктного менеджменту, який визначає послідовність проєктування конкретного туристичного продукту, що переводить туристичну галузь на якісно новий, вищий рівень, ставлячи її в один ряд з іншими сучасними високотехнологічними галузями національного господарства.

Список використаних джерел

1. Гризовська Л. О. Особливості та сучасні тенденції управління туристичним бізнесом в Україні. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. Випуск 28-1. С. 115-118.
2. Данченко О., Занора В. (2019) Проєктний менеджмент: управління ризиками та змінами в процесах прийняття управлінських рішень : монографія Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А., 2019. 278 с.